

KRIZA KÖNYVEK 36.

Könczei Csongor

A könyv megjelenését a

és a

A kalotaszegi cigányzenészek társadalmi és kulturális hálózatáról

BTE MAGYAR NÉPRAJZ ÉS ANTROPOLÓGIA TANSZÉK
KRIZA JÁNOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG
KOLOZSVÁR, 2011

Kiadja a KRIZA JÁNOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG
400162 Kolozsvár, Croitorilor (Mikes) u. 15.
telefon/fax: +40 264 432 593
e-mail: kriza@mail.dntej.ro
www.kjnt.ro

© Kriza János Néprajzi Társaság, 2011

Borítóterv és tipográfia:
Könczey Elemér

Számítógépes tördelés:
Sütő Ferenc

ISBN 978-973-8439-55-9

Készült a kolozsvári GLORIA és IDEA Nyomdában
Igazgató: Nagy Péter

Tartalom

Előszó (Sárkány Mihály)	9	
Előszó (Könczei Csongor)	11	
I. A téma fogta kutató, avagy módszertani szinkretizmus az interdiszciplinaritás határán 15		
1. A téma felvetése	15	
2. A hálózat kutatás rövid története.	17	
2.1. A hálózat kutatás szociálpszichológiai előzményeiről	18	
2.2. A hálózat kutatás szociológiai és szociálanropológiai előzményeiről	20	
2.3. A network analysis mint önálló kutatási módszer	22	
2.4. A társadalmi hálózat kutatás intézményesüléséről.	25	
2.5. A társadalmi hálózat kutatás: elemzési módszer, paradigma vagy tudományág?	26	
2.6. Társadalmi hálózat kutatás az interdiszciplinaritás határán.	28	
3. Hálózat kutatás az etnográfiai leírásban.	36	
4. A felvetett tematikához kapcsolódó kutatási módszerek összegzése.	42	
4.1. A társadalmi hálózat kutatás lehetséges alkalmazásáról a történetiség dimenziójában	42	
4.2. Kitekintés – egy hasonló kutatási tematika módszertani és elméleti alapvetéseiről	44	
4.3. Következtető kérdések	46	
II. A „nevenincs” muzikusok. A kalotaszegi cigányzenészek 20. századi működésének történeti áttekintése		49
1. Kik a kalotaszegi cigánymuzikusok?	49	
1.1. A falusi cigánymuzikus és a magyar népzene kutatás	50	
1.2. Ki számít kalotaszeginek?	57	
1.3. A tárgy meghatározása	72	
2. Adatok a kalotaszegi cigányzenészek 20. századi működéséről.	74	
2.1. A kutatás rendelkezésére álló adatok	74	
2.2. Hogyan nem írtak a kalotaszegi cigányzenészekről?	76	
2.3. Egy hálózatelemzés esélyeiről	104	

III. A kalotaszegi cigányzenészek társadalmi és kulturális hálózatáról . . .	107
1. A kalotaszegi cigányzenészek működési hálózatáról	108
1.1. A zenészszakma választása és elsajátítása	108
1.2. A repertoár mint a működési terület meghatározó tényezője . . .	119
1.3. A bandában való muzsikálás	128
1.4. A „kollegák”: szakmai kapcsolatok és értékítéletek	131
1.5. A kalotaszegi cigányzenészek működési területéről	135
1.6. A kalotaszegi cigányzenészek működési hálózata	139
2. A kalotaszegi cigányzenészek társadalmi hálózatáról	145
2.1. A zenésztátus és az identitás kérdése	145
2.2. A „kettős” periféria: átjáró a kultúrák között?	148
2.3. A kalotaszegi cigánymuzsikások mobilitásáról	151
2.4. Cigányzenész a többségi társadalom szociális hálójában . . .	156
2.5. A kalotaszegi cigánymuzsikások rokonsági kapcsolathálójáról.	163
2.6. Zenészdinasztiák. És a többiek?	173
3. A kalotaszegi cigányzenészek gazdasági hálózatáról.	178
3.1. Zenészfogadás Kalotaszegen	178
3.2. A zenészek közötti rokonsági kapcsolatok gazdasági vetületeiről.	186
3.3. A zenészsakmán kívüli megélhetési forrásokról	189
3.4. A zenésztátus a falusi hétköznapiakban	191
3.5. A városi táncházakban való muzsikálás és a külföldi utak anyagi vetületeiről	193
3.6. A „piac” változása és felbomlása	195
IV. A kultúrák mezsgyéjén. A kalotaszegi cigányzenészek kultúraközvetítő és -alkotó szerepéről	201
1. A kalotaszegi cigányzenészek szakmai tudásáról	201
2. A cigányzenész mint alkotóművész	206
3. Cigánymuzsikus a hangszeres tánczene és a tánc kapcsolatában . .	209
V. Következtetések helyett...	219
FÜGGELÉK.	223
A 20. században működő kalotaszegi cigányzenészek, cigányzenekarok, cigányzenész családok	225
Fodor Sándor „Netti” (1922–2004)	241

Szakirodalom	247
A levéltári adatok forrásai.	256
Rezumat.	257
Abstract	258

Előszó

Cigányzenészekről sokat és sokfélét írtak, ám abból a szemszögből talán senki, amelyet Könczei Csongor választott, hogy úgy láttassa őket, mint egy hálózat pontjait, akiket bensőséges társadalmi kapcsolatok és a mesterség elsajátítása, majd gyakorlása során megszerzett közös tudás kulturális szálai fűznek egymáshoz.

A hálózati elemzés különböző tudományokban felmerült módszer, amelynek alkalmazása nagyszerű meglátásokkal kecsegtet – és számos kérdést is felvet. A lehetőségeket és a korlátokat a magyar néprajzban elsőként tekinti át a szerző, aki ezzel gazdagítja tudományunkat és egyben értékes szempontokat nyert választott témájának kidolgozásához. Egy hálózatnak határai vannak és az általa választott hálózat határait Kalotaszeg fogalma jelöli ki, egy olyan fogalom, amelyen nem pontosan ugyanazt érti a földrajztudós, mint a történész, a nyelvész, az etnográfus és a helyben lakók, hiszen nem ugyanazokat a tényezőket veszik tekintetbe. A szerző, áttekintve a különféleképpen megalapozott álláspontokat, a társadalmi érintkezés széles körére figyelve alakítja ki a maga nézetét, különösen hangsúlyozva a tájhoz illetőleg annak részterületeihez való kötődés tudati elemét.

Főként cigányzenészek szolgáltatták a zenét azon a tájon, amelyet Kalotaszegnek neveznek. A bandákban másoknak zenélés, ez a csak speciális belenevelődéssel, gyakorlással elsajátítható mesterség, munkát és megélhetést adott az igények függvényében. Ezek az igények szabták meg, hogy hányan és hogyan élhettek meg belőle, azaz milyen sűrű lehetett a háló, amelynek tartalmi leírása, a könyv harmadik fejezete, kivételesen értékes etnográfiai dokumentum. Értékes mind a közlés gazdagsága, mind az adatok pótolhatatlansága következtében, hiszen ez a hálózat mára szétfoslott az igények változásával. Ám, amíg létezett, a benne lévők különös társadalmi helyzetben voltak, ahogyan Könczei Csongor fogalmaz „etnikai szempontból kettős periférián”, azaz „saját etnikus közösségüknek egyfajta elit rétegét” alkották, tehát vertikális mobilitás szempontjából fölfelé voltak a periférián, miközben a többségi társadalom – többnyire szolgáltatásaik haszonélvezője – csak megtúrta őket a maga perifériáján. Ebből a helyzetből következett, hogy könnyen jártak át a társadalmi és a

kulturális határokon, közvetítve és kapcsolatokat ápolva Kalotaszeg térségében, olykor azon túl is. A nagyfokú mobilitást lehetővé tette, hogy „... a tárgyalt kalotaszegi cigánymuzsikusok nyelvileg három (cigány, magyar, román), zeneileg négy (zsidó is), és táncban is három »nyelvet« beszélnek, mind-mind anyanyelvi szinten!” – állapítja meg a szerző. Ennek velejárója volt viszont az etnikai identitás húzódozva kinyilvánítása, szituációktól függően.

Könczei Csongor bensőségesen ismeri ezt a világot. Nagyszerű muzsikussal beszélgetett és zenélt együtt, akik vallottak neki önmagukról, helyzetükről, társadalmi kapcsolataikról, nem utolsósorban magáról a zenéről, a módról, ahogyan ők játszottak, és használjunk nyugodtan nagy szavakat: alkották a hagyományt. Így jutott az adatok óriási tömegéhez. Hozzájuk képest az írott források elenyészőek, bár gondosan számba veszi őket a szerző. Ennél is fontosabb azonban, hogy ez a közvetlen kapcsolat megmutatkozik abban is, ahogyan a hálózatról ír. A maga zenei és tánc-tudásának magas szintjén, de a tudás előtti alázattal kérdezgetve emberi közelségbe hozza egy nem is olyan lassan elmúló kultúra képviselőit, akiket ő ért és tudatosítja bennünk, hogy amit műveltek és képviseltek az értékes volt.

Mint a könyv alapjául szolgáló doktori disszertáció írása során a szerző témavezetője azt remélem, hogy nem csak engem győzött meg Könczei Csongor: ennek a zenei kultúrának az elmúlása és igényes fenntartóinak kényszerűen más életpályák felé való tájékozódása mindannyiunk vesztesége, a létezése társadalmi feltételeinek dokumentálása, pedig, kötelesség volt.

Budapest, 2011. július 17.

Sárkány Mihály

A kalotaszegi cigánymuzsikusokkal a kolozsvári táncházban, a néptáncos, később népzeneész mivoltomon keresztül ismerkedtem meg. Először a mérai Berki Ferenc „Árussal”, akivel – mindössze hatévesként – 1981. április 5-én együtt táncolhattam az első kolozsvári Táncháztalálkozón. Később, az 1980-as évek második felében az édesanyám, Tolna Éva tanárnő és Csilla néném által vezetett kolozsvári Brassai Líceum Folklorköréhez (a jelenlegi Bogáncs Néptáncegyüttes elődjéhez) gyakran elhívtuk mind az előbb említett Árus Feri bácsit, mind az akkor már Kisbácsban élő Fodor „Netti” Sándort, azaz Netti Sanyi bácsit, hogy muzsikáljanak fellépéseinken. Őket pedig el-elkísérték olyan ifjabb zenészek, mint ifj. Fodor Sándor „Netti” (Sanyika) vagy ifj. Tóni Rudolf (Rudika). (Ezt az úzust később, az 1990-es évektől, már mint együttesvezető, vagy táncház- és rendezvény-szervező magam is követtem: amikor csak lehetett, hívtam Berki Ferenc Árust és Fodor Netti Sándort Kolozsvárra muzsikálni – Feri bácsi még „táncpróbát” is tartott nekünk.) Ugyanezekben az években Árus Feri bácsin keresztül megismerhettem testvérét, Berki „Árus” Bélát és unokatestvérét, id. Tóni Rudit. Amikor 1988-ban elkezdtem hangszeres népzenei játszani, azaz brácsázni, az első akkordok, fogások után tulajdonképpen „tanítómestereim” a már említett idős Tóni Rudi és Sztojka János voltak. 1990-ben változott a világ, a táncházak, tánctáborok, a különböző fesztiválok és rendezvények során találkozhattam Czilika Gyuszival, nagybátyjával, Boros Gyuluval, testvérbátyjával, Czilika Bélával, meg később Berki Viktorral és Urszuly Kálmánnal, hogy csak azokat említsem, akikkel szintén együtt muzsikálhattam. Immár néprajzos hallgatóként, 1993-ban és 1994-ben gyűjtöttem a bánffyahunyadi Varga Márton „Csipástól” és bandájától (egy magyarlónai juhmerésen és egy magyarvalkói gyűjtésen), illetve a szászfenesi Muza József „Toskától”. Az ezredforduló után pedig természetesen a fiatalabbak következtek, mint ifj. Berki Béla „Árus”, Varga István „Kiscsipás” vagy a legifjabb Tóni Rudika...

Szóval úgy nőttek fel, hogy számomra természetes volt: ismerek kalotaszegi cigánymuzsikusokat, tudom hol laknak, hogyan muzsikálnak, s ők is ismernek engem. Sokáig nem is gondoltam arra, hogy írjak róluk, elmélkedjek életükről, zenész hivatásukról, számomra egyszerűen kalotaszegi muzsikusok voltak, jó vagy kevésbé jó ismerősök, akiknek zenéjére

táncoltam, akiknek zenéjét tánctanításra vagy koreografálásra felhasználtam, és akiktől zenélni tanultam. És akikkel persze el-elbeszélgettem táncról, zenéről, de a mindennapi életről is, így fokozatosan megismerhettem szűkebb-tágabb világukat, zenész társadalmukat.

Tudományos igénnyel először a kolozsvári Néprajz Tanszék tanárainak, Keszeg Vilmosnak és Pozsony Ferencnek a javaslatára írtam róluk 1997-ben. Magam is meglepődtem, hogy mennyi minden gyűlt össze bennem, s hogy ezek leírása milyen szakmai sikert jelentett: a *Generáció- és stílusváltás a kalotaszegi cigányzenész családoknál* dolgozattal első díjat nyertem az az évi Tudományos Diákköri Konferencián, s ez volt az első publikált tanulmányom is. (Mondhatni, ezzel az írással kezdődött az a hosszú, több mint egy évtizedes kutatómunka, amelynek eredménye a jelen kötet.) Az első tanulmányt követte a második (*Táncoló muzsikusok*), majd a kettő összeszerkesztéséből egy 1999-ben megvédett magiszteri dolgozat. Ezért, amikor felvételt nyertem a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Néprajzi Doktori Iskolájának a Paládi-Kovács Attila tanár úr által vezetett Európai Etnológia programjára, már nem volt kérdés a doktori téma megválasztása.

Ez a kötet tehát egy 2003–2007 között megírt s 2008-ban megvédett doktori disszertáció javított és könyvvé szerkesztett változata, amelynek egyes fejezetei, fejezetrészei az elmúlt években különböző folyóiratokban, tanulmánykötetekben már megjelentek. Azt, hogy munkám végül a jelen formában kerül közlésre, sok, hozzám közelálló személy közreműködésének köszönhető.

Elsősorban köszönöm Sárkány Mihály témavezető tanáromnak a folyamatos konzultáció lehetőségét, ami magába foglalta mind a dolgozat irányítását, mind a disszertáció, majd a jelen kötet szöveggondozását is. Szakmai fejlődésem szempontjából meghatározónak tartom, hogy Sárkány Mihály tanítványa lehettem.

Ugyanakkor köszönöm a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet Néptánc Osztályának – név szerint Felföldi Lászlónak, Fügedi Jánosnak, Karácsony Zoltánnak és Pálffy Gyulának – a kutatásomhoz nyújtott önzetlen segítséget. Köszönöm a kolozsvári Boros Lóránd, a gyalui Török-Csingó Adorján és a mérai Varga Zsolt barátaimnak az anyaggyűjtés folyamataiban nyújtott segítséget, a türei Lengyel Lászlónak pedig az utólagos pontosításokat. Köszönöm nővéremnek, Könczei Csillának, hogy használhattam gyűjtéseit, valamint a kötet képanyagához

nyújtott segítségét. Köszönöm opponenseim, Kovalcsik Katalin és Pávai István építő kritikáit. Köszönöm Fosztó László, Gagy Ágnes és Horváth István intézeti munkatársaim módszertani és elméleti kérdésekben nyújtott észrevételeit. Köszönöm a Kriza János Néprajzi Társaságnak a közlési lehetőséget, különösen Ilyés Sándornak és Jakab Albert Zsoltnak a kötet gondozásához nyújtott segítséget. Köszönöm Sütő Ferencnek a könyv technikai kivitelezését. És köszönöm családomnak a megértő türelmet.

A könyv főszereplőinek, a kalotaszegi cigányzenészeknek több jár részemről, mint köszönet: hálás vagyok Árus Feri bácsinak, Netti Sanyi bácsinak, Czilika Gyuszinak és rajtuk keresztül a kötetben név szerint szereplő muzsikusoknak, hogy megosztották velem tudásukat, amely által betekintést nyerhettem a közelmúlt kalotaszegi zenészvilágába.

Kolozsvár, 2011. július

Könczei Csongor

A levéltári adatok forrásai:

- *A bogártelki ev. Ref. Egyházközség családkönyve*
- *A nádasdaráci és bogártelki református család-könyve*
- *Szülöttek és megkereszteltek nyilvántartása a daróczi–bogártelki egyházközségben*
- *Konfirmáltak anyakönyve a Nádasdarácz–Bogártelki Református Egyházközségben*
- *Keresztelési, temetési, esketési anyakönyv. Nádasdarácz–Bogártelke*
- *A gyalui Ref. Egyházközség családkönyve*
- *A gyalui Ref. Egyházközség. Megkereszteltek anyakönyve*
- *A magyarlónai Ref. Egyházközség családkönyve*
- *A magyarlónai Ref. Egyházközség keresztelési anyakönyve*
- *A magyarlónai Ref. Egyházközség temetési anyakönyve*

Rezumat**Rețelele sociale și culturale ale muzicanților romi din zona etnografică Călata**

Scopul descrierii rețelei sociale și culturale a muzicienilor romi din zona etnografică Călata era de a certifica faptul că muzicienii profesioniști din sate nu sunt izolați unii de alții, ci activitatea lor a fost și este marcată de reguli nescrise. Acest sistem de reguli poate fi interpretat ca un sistem complex multicolor, unde fiecare parte din sistem este într-o anumite relație sau contact cu celelalte părți. Astfel rețeaua vocațională ale acestor oameni este marcată de rețele sociale respectiv – într-o conexiune strânsă cu aceasta –, de rețele economice, dar într-o manieră în care acestea depind de funcționarea rețelei vocaționale. Acestea sunt în contact mutual cu acel mediu de mediator și creator de cultură, pe care eu am definit-o ca rețea culturală.

Concomitent – prin schițarea vieții muzicanților, a rețelilor culturale și sociale legate de activitatea profesională am încercat să explic faptul, cum retrăiesc acești oameni propriile abilități vocaționale – am încercat să scot din anonimitate muzicanții romi din zona etnografică Călata din ultimul deceniu (astfel contrabalansând anonimitatea lor în literatura de specialitate până în prezent).

Dacă considerăm această rețea – adoptând în abordarea problemei nu mai punctele de vedere ale structuralismului – ca fiind o totalitate compusă din părți interconectate, o să avem o descriere simplistă, deoarece această rețea este una mult mai complexă. De aceea am considerat pe parcursul cercetării necesitatea tratării elementelor care au influență asupra vieții muzicanților romi, dar în mod clar nu pot fi inclus în rețelele presupuse.

Cu prezenta cercetare am dorit crearea unui model de cercetare. Este posibil, ca constatările mele să fie relevante și pentru alte rețele de muzicanți din alte regiuni, susținând astfel necesitatea cercetărilor similare. Colectarea datelor adiționale referitoare la muzicanții din zona etnografică Călata respectiv procesarea acestora nici în prezent nu a luat sfârșit, în pofida faptului că comunitatea examinată între timp s-a destrămat și s-a dezintegrat în totalitate. (Astfel, de exemplu cu metodologia folosită de antropologia istorică putem obține informații noi, care pe parcurs pot fi analizate și interpretate în cadrul modelului creat.)

Abstract

On the Social and Cultural Network of the Gypsy Musicians from Kalotaszeg

My aim in outlining the social and cultural network of the Gypsy musicians from the Kalotaszeg region is in fact to prove that the professional rural musicians worked and are still working not in an isolated manner, but according to a set of unwritten rules which though can be well described. This set of rules can be conceived as a multileveled and complex network system, in which each partial network is related to the other in a certain, more or less defined manner. Thus the professional operational network of these people is determined by their interconnected social and economic networks, but in the same time these networks highly depend on the professional operational network. All this is mutually connected to the environment transmitting and creating culture, which I defined as cultural network. In the meantime I drew up the cultural and social networks of their lives and operational area; through these networks I offered a certain explanation of the experience of being musician. I have also tried to 'name' the past century's Gypsy musicians from Kalotaszeg, thus compensating their anonymity in the specialist literature.

We might get a much too simple image if we analyse these issues only according to structuralist criteria, since this network system is too complex and intricate to be considered as the sum of partial systems. Therefore I found important to analyse those elements during the research, which also influenced the life of the Gypsy musicians from Kalotaszeg, but which could not be inserted unambiguously into the presumed networks.

This thesis also aims at the setting up of a research model. It is very likely that my statements could be relevant concerning the musician networks of other regions as well, and this can substantiate the need for similar research. Yet I do not think that the data collection and data processing on Gypsy musicians from Kalotaszeg can be considered as an accomplished task, even if the examined environment has completely disintegrated in the meantime. For example, if further details and information are to be revealed thanks to the methods of historic anthropology, these data can be analysed and interpreted within the framework of the network model already established.

KÖNCZEI Csongor (Kolozsvár, 1974) Magyar–néprajz szakot végzett a kolozsvári BBTE Bölcsészkarán, ugyanott szocio-etnolingvisztika, majd a BBTE Európai Tudományok Karán pedig kulturális antropológia posztgraduális képzésben részesült. 2008-ban szerzett doktori címet (PhD) az ELTE BTK Néprajztudományi Doktori Iskola Európai etnológia doktori program keretében. Jelenleg a kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézet munkatársa. Kutatási területei: etnokoreológia – etnomuzikológia, regionális, kulturális és etnikus identitások, interetnikus kapcsolatok, kulturális és társadalmi hálózatok.

Cuprins

Prefață (Mihály Sárkány)	9
Prefață (Könczei Csongor)	11

I. Cercetătorul prins de tematică, adică sincretism metodologic pe marginea interdisciplinarității.	15
1. Problematizarea temei de cercetare	15
2. Istoricul analizei rețelelor sociale	17
2.1 Despre antecedente sociopsihologice ale analizei rețelelor sociale	18
2.2 Despre antecedentele sociologice și socio-antropologice ale analizei rețelelor sociale	20
2.3 Network analysis, ca metodă de sine stătătoare	22
2.4 Instituționalizarea analizei rețelelor sociale	25
2.5 Analiza rețelelor sociale: metodă de cercetare, paradigmă sau disciplină?	26
2.6 Analiza rețelei sociale la granița interdisciplinarității	28
3. Analiza rețelelor sociale în descrierile etnografice	36
4. Concluzii: metode de cercetare aplicabile la tema de cercetare	42
4.1 Posibilitatea aplicării analizei rețelelor sociale din perspectiva istorică	42
4.2 Despre fundamentele metodologice și teoretice ale unei cercetări similare	44
4.3 Întrebări conclusive	46
II. Muzicanții „anonimi”. Privire asupra istoricului activităților și funcționării muzicanților romi din secolul 20.	49
1. Cine sunt muzicanții romi din zona etnografică Călata?.	49
1.1 Muzicanții romi din zone rurale și cercetarea etnomuzicologică maghiară – despre muzicanții romungro din mediu rural. Descrierea breslei. Concepții de cercetare	50
1.2 Cine poate fi considerat / cine se consideră „kalotaszegi” (din zona Călata)?	57
1.3 Definirea obiectului	72

2. Date despre practicile muzicanților romi din zona Călata în secolul 20.	74
2.1 Date disponibile	74
2.2 Cum nu s-a scris despre muzicanții romi din zona Călata?	76
2.3 Despre șansele unei analize de rețea.	104

III. Despre rețeaua socială și culturală a muzicanților romi din zona Călata	107
1. Despre rețeaua de activități a muzicanților romi din zona Călata	108
1.1 Alegerea și dobândirea profesiei de muzicant	108
1.2 Repertoriul ca factor determinant al domeniului de activitate	119
1.3 A cânta în tarafuri	128
1.4 „Colegii”: relații profesionale și judecăți de valoare	131
1.5 Despre domeniul de activitate al muzicanților romi din Călata	135
1.6 Rețeaua / networkul de activitate a muzicanților romi din zona Călata	139
2. Rețeaua socială a muzicanților romi din zona Călata	145
2.1 Probleme referitoare la identitatea și statutul de muzicant	145
2.2 Periferie „dublă”: pasaj între culturi?	148
2.3 Despre mobilitatea muzicanților romi din zona Călata	151
2.4 Muzicanții romi în rețeaua socială a majorității	156
2.5 Relațiile de rudenie a muzicanților romi din zona Călata	163
2.6 Dinastii de muzicanți. Și ceilalți?.	173
3. Rețele economice ale muzicanților romi din zona Călata	178
3.1 Angajarea muzicanților în Călata	178
3.2 Aspectele economice ale relațiilor de rudenie dintre muzicanții	186
3.3 Sursele de venit în afara profesiei de muzicant	189
3.4 Statutul de muzicant din sate în zilele de lucru	191
3.5 Aspectele economice ale prestațiilor în casa dansului popular din oraș și în cazul deplasărilor în străinătate	193
3.6 Schimbările și dezintegrarea „pieței”	195

IV. Pe marginea culturilor. Despre rolul muzicanților romi din zona Călata ca creatori și transmițători de cultură.	201
1. Despre cunostințele profesionale ale muzicanților romi din zona Călata.	201
2. Muzicantul rom ca artist creator.	206
3. Muzicantul rom în relația muzicii instrumentale și a dansului popular	209
V. În loc de concluzii.	219
ANEXE	223
Muzicanți romi, tarafe de muzicanți romi, familii de muzicanți romi din zona etnografică Călata în secolul 20.	225
Sándor Fodor „Netti” (1922–2004)	241
Bibliografie	247
Sursele datelor de arhivă	256
Rezumat.	257
Abstract	258

Contents

Foreword (Mihály Sárkány).	9
Foreword (Könczei Csongor)	11
I. The researcher caught by the subject, or methodological syncretism on the limits of interdisciplinarity . . . 15	
1. The topic	15
2. A short history of network research	17
2.1 On the social psychology preliminaries of network analysis . . . 18	
2.2 On the sociology and social anthropology preliminaries of network analysis	20
2.3 Network analysis as an independent research method	22
2.4 On the institutionalisation of social network analysis	25
2.5 Social network analysis: research method, paradigm or discipline?.	26
2.6 Social network analysis on the limits of interdisciplinarity . . . 28	
3. Network analysis in ethnographic description	36
4. Summing-up of the research methods related to the subject . . . 42	
4.1 On the possibility to apply social network analysis in a historic dimension.	42
4.2 Remarks on the methodological and theoretical basis of a similar research subject	44
4.3 Ensuing questions	46
II. The ‘nameless musicians’. Historical overview on the activity of the Gypsy musicians from Kalotaszeg during the 20 th century. . . 49	
1. Who are the Gypsy musicians from Kalotaszeg?	49
1.1 The rural Gypsy musician in Hungarian ethnomusicology. . . 50	
1.2 Who counts for a local of Kalotaszeg?	57
1.3 Definition of the topic	72
2. Data on the activity of Gypsy musicians from Kalotaszeg in the 20 th century	74
2.1 Data available to research	74
2.2 What was not written about Gypsy musicians from Kalotaszeg?.	76
2.3 On the prospects of a network analysis	104

III. On the social and cultural network of Gypsy musicians from Kalotaszeg	107
1. On the operational network of Gypsy musicians from Kalotaszeg	108
1.1 Choosing and acquiring the musician profession	108
1.2 The repertoire, as the decisive factor of the operational area	119
1.3 Playing within a band	128
1.4 The ‘colleagues’: professional relationships and value judgments	131
1.5 On the operational area of Gypsy musicians from Kalotaszeg	135
1.6 The operational network of Gypsy musicians from Kalotaszeg	139
2. On the social network of Gypsy musicians from Kalotaszeg	145
2.1 The musician status and the identity.	145
2.2 The ‘double’ periphery: a passage between cultures?	148
2.3 On the mobility of Gypsy musicians from Kalotaszeg	151
2.4 The Gypsy musician in the social network of the majority populations	156
2.5. On the kinship system of Gypsy musicians from Kalotaszeg	163
2.6 Musician dynasties. And the others?.	173
3. On the economic network of Gypsy musicians from Kalotaszeg	178
3.1 Hiring of musicians in Kalotaszeg	178
3.2 On the economic aspects of family relations between the musicians	186
3.3 On sources of living outside the musician profession	189
3.4 The musician status in a village’s every-day life	191
3.5 On the material aspects of playing in urban dance houses and of trips abroad	193
3.6 The change and disintegration of the ‘market’	195
IV. On the edges of cultures. On the role of Gypsy musicians from Kalotaszeg as culture mediators and creators	201
1. On the professional knowledge of Gypsy musicians from Kalotaszeg	201
2. The Gypsy musician as an artist	206

3. The Gypsy musician in the relation between instrumental dance music and dance	209
V. In place of conclusions	219
APPENDICES	223
The Gypsy musicians, Gypsy bands, Gypsy musician families from Kalotaszeg in the 20 th century.	225
Sándor Fodor ‘Netti’ (1922–2004).	241
Literature	247
The sources of archives data	256
Rezumat.	257
Abstract	258

